

STENOMUSEN 52

MEDLEMSBLAD FOR STENO MUSEETS VENNER – DECEMBER 2010

Efterårsferie med glade gæster

Steno Museets efterårsferiearrangement Eksperimenter og sjov viden blev en kæmpe succes.

Gæsterne væltede ind ad døren i et antal, som vi aldrig har set før, og endnu mere vigtigt, stemningen var god og positiv hele ugen, uden en eneste utilfreds bemærkning på trods af, at der til tider var stor trængsel på trappen og i salene.

Eksperimenter og sjov viden på Steno Museet

Vi forsøgte en ny type arrangement i år – eller snarere flyttede vi det tidligere *Natur i teltet* ind i museets rammer. Syv af de naturvidenskabelige institutter på Aarhus Universitet var inviteret til at præsentere deres forskellige fagområder, men denne gang med særlig fokus på formidling til mindre børn og deres voksne ledsagere. Vi ved af erfaring, at det er den største målgruppe i de korte ferier. Der var placeret udstillingsstande fra geologi, matema-

Kemishow for fulde huse. Foto: Kristian Frost.

tik, datalogi, nanovidenskab og idræt rundt omkring i museets sale. Her kunne de respektive fags studerende vise eksempler på deres særlige forskningsfelter. De studerende var rigtig gode til at komme i dialog med museets gæster, og de formidlede med indsigt og stor begejstring for deres respektive fag.

Sidst, men ikke mindst, var der underholdende formidling med de altid populære fysik- og kemishows to gange dagligt. Planetariet havde tre

forestillinger hver dag, som vi plejer, og også her var der fulde huse ved næsten hver eneste forestilling.

Alle bidrog til den gode oplevelse

På skift var museets inspektører til stede i udstillingerne som "blæksprutter". De var behjælpelige med at få arrangementet til at fungere og svare på spørgsmål fra gæsterne. Endvidere blev der foretaget publikumsundersøgelser til hjælp for eva-

Fortsættes side 7.

STENOMUSEN

udgives af Steno Museets Venner. Bladet udkommer 4 gange årligt. Det sendes til foreningens medlemmer, men kan frit hentes af alle i museets foyer. Stof kan sendes til Steno Museet.

Redaktion:

Knud Erik Sørensen (ansv.)

kes@kes.dk

Aase Roland Jacobsen

aase.jacobsen@si.au.dk

Hanne Tegllhus

hanne.tegllhus@si.au.dk

Hans Buhl

hans.buhl@si.au.dk

Layout:

Knud Erik Sørensen

Tryk:

Clemenstrykkeriet, Århus.

STENO MUSEET

Danmarks Videnskabshistoriske Museum

C.F. Møllers Allé 2, bygn. 1100
Universitetsparken, 8000 Århus C
Tlf: 8942 3975
E-mail: stenomuseet@si.au.dk
Web: www.stenomuseet.dk

Åbningstider: tirsdag-fredag kl. 9-16
lørdag-søndag kl. 11-16
mandag lukket

Steno Museets Venner

Tidspunktet for betaling af kontingent er kommet. Kontingentet bedes indbetalt senest mandag 14. februar. Man kan benytte

bankreg. nr. 1551 konto 0001457624.

Kontingenter 2011

- Personligt, livsvarigt medlemskab 2000 kr.
- Personligt medlemskab, årligt 170 kr.
- Ægtepar/samlevende, årligt 250 kr.
- Institutionsmedlemskab, årligt mindst 200 kr.

Ønsker man ikke at fortsætte medlemskabet, så lad mig det vide. Husk endvidere at meddele evt. ny adresse.

Venlig hilsen

Vibeke Reinhard

Vibeke.Reinhardt@skolekom.dk

Generalforsamling

I henhold til vedtægterne afholdes der generalforsamling mandag den 28. marts 2011 kl. 19:30 på Steno Museet. Medlemmer har ret til at få optaget punkter til dagsordenen for generalforsamlingen, når disse fremsendes til bestyrelsen før 15. januar. Foreningens formand, Bjarning Grøn, kan kontaktes på mailadressen bg@vibkat.dk.

To runde dage omkring Ole Rømer

Astronomen Ole Rømer har været død i 300 år, men Ole Rømer-Observatoriet lever i bedste velgående.

Ole Rømers dødsdag, søndag den 19. september 2010, blev markeret med et arrangement på Ole Rømer-Observatoriet i Århus.

Med støtte fra Folkeuniversitetet i Århus havde vi, med store forventninger og nogen nervøsitet, indbudt de 13.000 personer på Folkeuniversitetets e-mail-liste som gæster til to foredrag ved landets førende Ole Rømer-kender, fhv. lektor Kurt Møller Pedersen fra Institut for Videnskabsstudier ved Aarhus Universitet. Kurt Møller Pedersen havde tilrettelagt de to foredrag således, at det første drejede sig om personen Ole Rømer. Dette foredrag havde Kurt med mild hånd krydret med anekdoter fra Ole Rømers liv. Det andet handlede til gengæld om Ole Rømers astronomiske fortjenester.

Som en ekstra bonus bød Ole Rømer-Observatoriet gæsterne på et glas mjød, kaffe, te og kage.

“Heldigvis” mødte alle viterede ikke op, men der blev alligevel fuldt hus. I løbet af mindeaftenen kiggede godt 80 personer ind på det gamle observatorium, og der var trængsel, men alle havde en hyggelig og inspirerende aften.

100 år med Ole Rømer-Observatoriet

Den 15. oktober 2011 fylder Ole Rømer-Observatoriet 100 år, og vi er allerede i gang med at planlægge fejringen. Som optakt holdt vi *Åbent Hus* på 99-årsdagen, hvor to af foreviserne også serverede kaffe, te og kage og viste aftenens godt 30 gæster rundt i huset. Det

Ole Rømer, født 25. september 1644 i Århus, død 19. september 1710 i København. Original på Frederiksborg Museet.

var desværre ikke skyfrit, så kikkerterne kom ikke i brug den aften.

I foråret 2011 tager vi så hul på fødselsdagsfestlighede

Fortsættes side 6.

Observatoriet set fra haven. Foto: Univers.

Tingfindere og historiefortællere

Steno Museet er i fuld gang med forberedelserne til udstillingen *Kend din kropspolitik*, som blev omtalt i forrige nummer af *Stenomusen*.

Ting og gode fortællinger skal der til, når et museum vil udvikle en vedkommende udstilling.

Udstillingen *Kend din kropspolitik* retter sig særligt mod det 10 til 14-årige publikum, men skulle også gerne være vedkommende, fornøjelig og forundrende for

mindre søskende, forældre- og bedsteforældregenerationen – ja faktisk for alle.

Den gode udstilling med de mange historier

Udstillingen skal gennem de gode historier give et indblik i, hvordan vi behandler og opfatter vores krop, og hvorfor vi får forskellige forestillinger om den. Udstillingen skyder sig, med en måske lidt uheldig metafor, ind på den unge krop med forskellige vinklinger og temaer, bl.a. reklamers indflydelse

samt magt, afmagt og oprør i forhold til måltidskultur og indkøbsvaner, idealer og teknologiske landvindinger.

En verden af paradokser

Samfundet konnoterer *tynd* med “sund” og “kontrollet” og *tyk* med “usund” og “ukontrolleret”, og dette har betydning for både for den under-, over- og normalvægtige. 1950’ernes rationering og smalhals satte sin egen begrænsning for indtag og dermed også reelt for overvægt. Samtidig betød

Albert er interesseret i de spændende ting, som måske skal indgå i udstillingen. Foto: Kristian Frost.

hårdt arbejde eller aktiv leg, at forbrændingen var i top. Datidens Julemærkehjem var for byens blege, underernærede baggårdsbørn. Sådan er det ikke længere. Nutidens Julemærkehjem er for det overvægtige, stigmatiserede barn. Verden flyder i cola og popcorn i enorme baljer, i fedt og sukker, paradoksalt nok samtidig med at et stigende antal anorektiske unge, såvel piger som drenge, er sygeligt optagede af sundhed og slankhed og i sidste ende er ved at sulte sig ihjel.

Adfærd og vaner er også kulturarv

Playstationen, Xboxen og computeren har afløst boldspil og "røvere og soldater" som aktive fritidslege, og det har indflydelse på den unge krop og det aktivitetsniveau, den udsættes for. Med den elektroniske Wii-mulighed er kropsaktiviteten måske på vej tilbage – nu i interaktion med computeren eller spillekonsollen.

Alt dette og meget mere har betydning for kroppen, der er ved at blive voksen.

Men hvilke ting og sager, eller kulturarvs-genstande, som museer ofte kalder deres "stuff", vil så være relevante og repræsentative i

Morten Skydsgaard m.fl. holder møde med antropologerne. Foto: Kristian Frost.

forhold til en udstilling som *Kend din kropspolitik?*

Ikke alt, men meget og mange ting inden for ungdomslivets forskellige cirkler:

- Afføringsmidler, som den spiseforstyrrede bruger som slankemiddel.
- Barbiedukken der, mere eller mindre bevidst, præsenteres i børneværelset som et kropsligt ideal, der ligger meget langt fra den normale unge krop.
- *Chocopops* – morgenmaden, der strutter af sukker og alt det andet dessertagtige morgenmad, som sælger stort, godt hjulpet af indlagt merchandise og appellerende reklamer.
- Sodavand og cola – ikke mindst – i flasker, der siden 1950'erne er vokset betragteligt i størrelse.

- "Gåsepigen", den lille vognerske, der tilbragte hele dagen udendørs på et par humbler rugbrød.
- Kogebøger, der får os til at spørge, hvem de er lanceret af, hvem de er skrevet til og med hvilket formål.
- Kulørte ungdomsblade med smukke fotomanipulerede modeller.
- Computerspil, der får dig til at sidde stille, og slette, stylter og boldtræ, der får dig til at bevæge dig.

Nogle af disse ting har udstillingens kulturarvsteam allerede indsamlet, mens mange andre er under overvejelse.

Sprudlende tværfagligt samarbejde

For at bringe nye synsvinkler ind i udviklingsarbejdet og udvide genstandsfeltet med interviews, filmklip og andet

Benyamin Khodaii og Mary-Ann Kromann-Andersen fra Steno Museet morer sig over de indsamlede ting. Foto: Kristian Frost.

relevant research har kultur-arvsteamet indledt et spændende samarbejde med en gruppe antropologistuderende ved Aarhus Universitet.

Det er så heldigt, at det feltarbejde, der skal udføres i forbindelse med udstillingen, også vil være studie-relevant. Men generelt er det vores indtryk, at de stude-

rende er så optaget af projektet, at de også vil bruge deres fritid på det.

Efterlysning: Godt “stuff” med historier og følelser

Det indsamlede er pt. udstillet i et “work-in-progress”-hjørne af museet. Der kommer hele tiden flere ting til – og i denne proces vil vi gerne

invitere publikum til at deltage. Indsamlingen tænkes at koncentrere sig om nutiden og udvalgte perioder i det forrige århundrede, nemlig 1950’erne og 1970’erne, som er målgruppens bedste forældre- og forældregeneration. Også andre tidsperioder kan repræsenteres.

Har du en god historie om den unge krop, eller en genstand, du mener, passer ind i udstillingens tema, og som du vil donere til museet, så hører vi naturligvis meget gerne fra dig. Fortæl din historie om, hvordan du havde det med din krop, da den var ung eller yngre i det forrige årtusinde. Vi glæder os til at høre fra dig.

Mary-Ann Kromann-Andersen, museumsassistent, 12 år i 1977, og Hanne Teglhus, museumsinspektør, 12 år i 1958

To runde dage...

Fortsat fra side 3

derne for alvor. Sammen med Folkeuniversitetet holder vi en astronomihistorisk foredragsrække på lørdag eftermiddage. Vi har fået velvillige tilsagn om foredrag fra Kristian Peder Moesgaard, Claus Clausen, Flemming Kaul, Jens Velle, Kurt Møller

Pedersen og Bjørn Franck Jørgensen. Desuden bidrager undertegnede med et foredrag. Hvis foredragene bliver en succes, fortsætter vi foredragsserien omkring selve fødselsdagen i efteråret 2011. Også i forbindelse med disse foredrag vil der blive mulighed for at få kaffe, te og kage.

Besøg på

Ole Rømer-Observatoriet

Ole Rømer-Observatoriets forevisningssæson slutter først til maj, så der er stadig chance for at melde sig til et godt kikk på himlens stjerner og planeter. Ring til Steno Museet på 8942 3975 for at reservere plads.

Ole J. Knudsen

Efterårsferie...

Fortsat fra forsiden

luring af forløbet. Kun på den måde kan vi få konkret viden om, hvordan arrangementet opfattes af de besøgende og således fortsat udvikle attraktive, relevante og spændende ferieoplevelser for mange aldre.

Stadig nye gæster finder vej til Steno Museet

Et par interessante resultater fra undersøgelsen er, at halvdelen af de adspurgte gæster havde besøgt museet før, og at knapt halvdelen (ikke nødvendigvis de samme) kom, fordi de havde set den flyer, som blev omdelt til skolerne i Århusområdet. Næsten alle besøgende var børnefamilier, og det var især særlig grad fysik- og kemi-showene, som var de store trækplastre.

Uden mad og drikke...

En anden nyhed i år var muligheden for at købe kage, sandwich og friske danske æbler i en bod i foyeren. Også det blev en bragende succes, som vi helt sikkert vil fortsætte med.

Til vinterferien 2011 arbejder vi nu med et ideoplæg om planeterne i Solsystemet.

Ole J. Knudsen

De studerende fra nano-teknologi gjorde sig stor umage med at forklare det unge publikum om de meget små partikler. Foto: Morten Skydsgaard.

Fysikshow lavede bl.a. kunstige skyer ved hjælp af flydende kvælstof. Foto: Kristian Frost.

K

A

L

E

N

D

E

R

Tirsdag 21. december kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Vintersolhverv i morgen – hvad er nu det for noget?* Fuldmånecafe kl. 19.30-22.

Mandag 3. januar kl. 19

Ole Rømer-Observatoriet indleder forårssæsonen. Det er nødvendigt at reservere plads på tlf. 8942 3975.

Onsdag 19. januar kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: Pink Floyd: *Dark side of the Moon*. CD-koncert under stjernerne. Fuldmånecafe kl. 19.30-22.

Lørdag 12. februar til søndag 20. februar

Vinterferiearrangement for hele familien på Steno Museet. Alle dage kl. 10-16.

Lørdag 12. februar til søndag 20. februar

Se stjernerne "live" på Ole Rømer-Observatoriet alle dage kl. 19. Reservation nødvendig på tlf. 8942 3975.

Fredag 18. februar kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: *Kan jeg altid se Saturn?* Om planeter, der kan ses, og dem, der ikke kan ses. Musik under stjernerne. Fuldmånecafe kl. 19.30-22.

Tirsdag 22. februar kl. 19.30

Jydsk Medicinhistorisk Selskab: Foredrag på Steno Museet. Program følger.

Tirsdag 15. marts kl. 19.30

Jydsk Medicinhistorisk Selskab: Foredrag på Steno Museet. Program følger.

Lørdag 19. marts kl. 20 og 21.30

Fuldmåneaften i planetariet: Pink Floyd: *The Wall*. CD-koncert under stjernerne. Fuldmånecafe kl. 19.30-22.

Mandag 28. marts kl. 19.30

Generalforsamling i Steno Museets Venner. Se omtale side 2. Efter generalforsamlingen vil museumsinspektør Hans Buhl fortælle om Tycho Brahe og hans instrumenter.

Juleferien

Steno Museet holder julelukket i perioden torsdag den 23. december 2010 til mandag den 3. januar 2011.

Væksthusene i Botanisk Have er lukket for renovering frem til efteråret 2012.